

† **Ο ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ΚΥΠΡΟΥ**
ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ

ΕΠΙΚΗΛΕΙΟΣ ΣΤΟΝ ΤΑΣΣΟ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟ

Στυγνά και κατηφή όλων τα πρόσωπα σήμερα,
Κύριε Πρόεδρε της Δημοκρατίας,
Κύριε Πρωθυπουργέ της Μητρός Πατρίδος,
Κύριοι Επίσημοι,
πενθηφόρε Κυπριακέ λαέ.

Θλίψη και δάκρυα παντού. Συνειδητοποίηση του μεγάλου κενού που αφήνει, με την αναχώρησή του από τον κόσμο τούτο μια μοναδική προσωπικότητα της πατρίδας μας, ο Τάσσος Παπαδόπουλος. Ανυπολόγιστη η απώλεια. Ανερμήνευτη η συμφορά. Μια από τις ελάχιστες ορθές φωνές για το εθνικό μας θέμα, έσβησε. Οι ελπίδες πως, στην κατάλληλη στιγμή, αν χρειαζόταν, θα συνήγειρε και θα συσπείρωνε τα πλήθη για αποτροπή επικίνδυνης λύσης, εξανεμίστηκαν. Οι ανησυχίες αρχίζουν να μας κυκλώνουν.

Στο άκουσμα της αδυσώπητης ασθένειας, ο λαός υπέστη φρικτό κλονισμό. Στο φοβερό μήνυμα του θανάτου, μέγα πένθος ξαπλώθηκε σ' ολόκληρη την Κύπρο. Βιώνουμε, τώρα, τον οδυνηρό χωρισμό. Στ' αλήθεια «πώς εγνόφωσε Κύριος», την Κύπρον, σήμερα, όπως θα 'λεγε και ο προφήτης Ιερεμίας;

Πολλά θα μπορούσε να προσφέρει ακόμα, ιδιαίτερα στους δύσκολους και χειμέριους καιρούς που περνούμε, αφού ήταν μόλις 74 ετών. Όμως, άλλος είναι «ο χρόνους μετρών τοις ζώσι και καιρούς θανάτου ιστών».

Δίπλα από τον Μακάριο, άξιος συνεχιστής του έργου του οποίου ανεδείχθη, θα μας καθοδηγεί πλέον στους δύσκολους δρόμους, μέσα από τα άνομα συμφέροντα των ξένων και τις πλεκτάνες της Τουρκίας, για εξεύρεση μιας υποφερτής λύσης του εθνικού μας προβλήματος. Μιας λύσης που να 'ναι βιώσιμη και θα εξασφαλίζει την φυσική αλλά και εθνική παραμονή μας στις πατρογονικές εστίες μας.

Έχοντας μια πολυχρόνια θετική συμβολή και μια συνεχή προσφορά στην πατρίδα, ο Τάσος Παπαδόπουλος, ανεδείχθη ο μαγνητικός πόλος και το πνευματικό αρχέτυπο πολλών. Η εντιμότητά του, το μεγαλείο της αξιοπρέπειάς του, η ευθύτητά του, η καθαρότητα της σκέψης του, η εσωτερική του ευγένεια, το ακίβδηλο, απέριττο και δωρικό του χαρακτήρα του, το υψηλότατο ήθος του, η αυθεντικότητα της προσωπικότητάς του, η γνησιότητά του, τον ανέδειξαν ως τον κατ' εξοχήν Άνθρωπον (με Α κεφαλαίο) της εποχής μας. Υπήρξε πηγή αξεπέραστων μαθημάτων αδαμάντινου πολιτικού ήθους και γνήσιου πατριωτισμού, που τα μετέδιδε σε ύφος απέριττο και αθόρυβο. «Πολύς το φαινόμενο, πλουσιότερος το κρυπτόμενον», κατά τον Γρηγόριο τον Θεολόγο.

Κατέστη το τέλειο παράδειγμα προς μίμηση στην εποχή μας, όπου τα μικρά αναστήματα – κατά την εκκλησιαστική μας γλώσσα οι Ζακχαίοι του πνεύματος – υπερτιμούν τον εαυτό τους και την αξία τους, ενώ μόλις και φτάνουν τα φτωχά φυλλώματα μιας απλής συκομορέας.

Γνωστή σε όλους η οξύνοιά του, που πολύ γρήγορα γινόταν εμφανής σε οποιονδήποτε συνομιλητή του. Ο Φρίξος Πετρίδης, ο αυστηρότατος φιλόλογος και μετά διευθυντής του Παγκυπρίου Γυμνασίου, ο φειδωλός στους βαθμούς, έλεγε συχνά στους μαθητές του, πως στα χρόνια της υπηρεσίας του βαθμολόγησε με 20 άριστα, μόνον τον Τάσο Παπαδόπουλο. Αυτή η έμφυτη

εξυπνάδα του τον βοήθησε να τελειώσει τις σπουδές του στον ελάχιστο απαιτούμενο χρόνο. Μπόρεσε έτσι να επιδοθεί απρόσκοπτα στον απελευθερωτικό μας αγώνα, που δονούσε την ψυχή του, όπως και την ψυχή κάθε Ελληνοκύπριου.

Η ζωή του ταυτίστηκε με τους αγώνες της Κύπρου και του λαού της. Δεν ήταν μόνον ο αγώνας της ΕΟΚΑ στον οποίο συμμετέσχε έχοντας ηγετική θέση. Σύμβουλος του Μακαρίου στη διάσκεψη για τις συμφωνίες Ζυρίχης – Λονδίνου, υπουργός σε αλληπάλληλα υπουργεία και αργότερα βουλευτής, άφηνε παντού το στίγμα της παρουσίας του. Η εργατικότητά του, παροιμιώδης. Ήταν δρομεύς όχι απλώς ταχύπους, αλλά υπόπτερος, δύσκολο να τον ακολουθήσουν οι υφιστάμενοι.

Σε δύσκολες ώρες, ώρες αποστασίας και προδοσίας δεν έμεινε απλός θεατής στις κερκίδες. Στο στάδιο κονταροκτυπιόταν με κάθε είδους υπονόμηση ο ηγέτης του Κυπριακού λαού, ο Εθνάρχης Μακάριος. Δεν μπορούσε ο Τάσος Παπαδόπουλος, στις κρίσιμες αυτές στιγμές να αρνηθεί την προσφορά υπηρεσιών. Ανέλαβε τότε συνομιλητής, αναδείχθηκε και Πρόεδρος της Βουλής, σε μια κίνηση του Κοινοβουλίου να αποδείξει την συμπαράστασή του προς τον Πρόεδρο Μακάριο και την υποστήριξή του στη γραμμή που ο Εθνάρχης ακολουθούσε. Ανέδειξε κάθε αξίωμα που πήρε. Δεν τον ανέδειξε καμιά φορά το αξίωμα. Ετίμησε και το υπουργικό και το βουλευτικό αξίωμα. Τα αναβάθμισε και τα δυο και τα ελάμπρυνε.

Έχοντας ήσυχη τη συνείδησή του, λόγω της επιτέλεσης του καθήκοντός του, δεν τον φόβιζε η γνώμη του κόσμου, ούτε και προσπάθησε να συντονίσει τις ενέργειές του με τη θέληση του κόσμου. Δεν διέπρεψε, ούτε και προσπάθησε ποτέ να γίνει λαοπλάνος, όσο κόστος κι αν εκαλείτο να πληρώσει γι' αυτό. Δεν υποκατέστησε ποτέ την αλήθεια του προσώπου του, τον αληθινό του χαρακτήρα, με το προσωπίο του αξιώματός του. Αυτή η

εμμονή του σε αρχές και η άρνησή του να υπόσχεται στο λαό πράγματα ανέφικτα, αντισυνταγματικά ή επικίνδυνα για την ασφάλεια του τόπου, τού στοίχισαν την Προεδρία στις πρόσφατες Προεδρικές εκλογές. Δεν μπορούσε όμως, αφού το έκρινε σωστό, να υποχωρήσει σε θέματα στρατιωτικής θητείας, μονιμοποίησης των εκτάκτων ή παροχών σε ομάδες του πληθυσμού που δεν δικαιολογούνταν. Ήταν πολιτικός επιπέδου, αυθεντικός άνθρωπος. Επιθυμούσε να υπηρετήσει την πατρίδα του. Δε ζητούσε θώκους προσωπικής ικανοποίησης.

Η έπαλξη από την οποία, με τους λαμπρούς προσωπικούς αγώνες του, καθιερώθηκε στη συνείδηση όχι μόνο του Κυπριακού Ελληνισμού αλλά και των Πανελλήνων, ήταν η θέση του Προέδρου της Κυπριακής Δημοκρατίας. Κι ήταν ευτύχημα που η Πρόνοια του Θεού, που πάντα μεριμνά για τους ανθρώπους, σε ώρες κρίσιμες για τον τόπο, όταν ετοιμάζονταν τα σχέδια για την κατάλυση της κρατικής μας οντότητας και την, χωρίς όρους, παράδοσή μας στη διάθεση της Άγκυρας, «ανήγειρε», κατά το Γραφικόν, «κέρας σωτηρίας εξ εχθρών ημών και εκ χειρός πάντων των μισούντων ημάς», τον Τάσσο Παπαδόπουλο, που ηγήθηκε του λαού του στην απόρριψη των ξένων σχεδιασμών, και του επανέφερε το αίσθημα της εθνικής αξιοπρέπειας.

Κορυφαία στιγμή του το δημοψήφισμα της 24^{ης} Απριλίου 2004. Τότε που έσωσε την Κυπριακή Δημοκρατία από τη διάλυση, και εμάς από την αναζήτηση εκτός Κύπρου νέας πατρίδας. Το ιστορικό διάγγελμά του προς τον Κυπριακό λαό το βράδυ της Μεγάλης Τετάρτης του έτους εκείνου, ισάξιο προς το διάγγελμα του Μακαρίου στην πλατεία Ελευθερίας στις 20 Ιουλίου 1977, είναι αρκετό για να κατατάξει τον Τάσσο Παπαδόπουλο στο πάνθεο των αθανάτων, στους μεγάλους εθνικούς ηγέτες που με πολλή φειδώ δίνει η ιστορία στα έθνη και τους λαούς.

Μα και το σθένος και η μεθοδικότητα που επέδειξε αμέσως μετά, στην αντιμετώπιση και ανατροπή του διεθνούς αρνητικού κλίματος, και ειδικότερα στην Ευρωπαϊκή Ένωση, που τότε εισερχόμασταν, έδειξαν ότι επρόκειτο για ηγέτη όχι απλώς ποσοτικά υπέρτερον, αλλά ποιοτικά διάφορον από άλλους. Η εποποιΐα που έγραψε δεν είναι λιγότερο ένδοξη από τις εποποιΐες άλλων δαδούχων της φυλής: του Βενιζέλου, του Παλαιολόγου, του βασιλιά Ευαγόρα. Κι είναι χαρακτηριστικό ένα σκίτσο, σε μεγάλη εφημερίδα του τόπου μας, την επομένη του θανάτου του, που παρουσιάζει τον Βενιζέλο και τον Κολοκοτρώνη να τον υποδέχονται στα ουράνια σκηνώματα.

Κάθε μεγάλη προσωπικότητα έχει και άσπονδους εχθρούς. Το λέει η Ιστορία: Ο Βενιζέλος που δημιούργησε την μεγάλη Ελλάδα των δύο ηπείρων και των πέντε θαλασσών, δεν εξελέγη καν βουλευτής στις εκλογές του 1920. Τον Μακάριο προσπάθησαν πολλές φορές να τον δολοφονήσουν και στο τέλος μια θλιβερή μειοψηφία τον ανέτρεψε. Αν ο Τάσος Παπαδόπουλος δεν συναντούσε την αμφισβήτηση, θα 'πρεπε να αμφιβάλουμε για την αξία και τη μεγαλοσύνη του. Τώρα που έφυγε από τον κόσμο τούτο, όλοι αναγνώρισαν την αξία του.

Καταθέτοντας στην άφθιτη μνήμη του τα αισθήματα του θαυμασμού και της αγάπης μας, ανανεώνουμε όλοι σήμερα, την απόφασή μας για αγώνα μέχρι τη δικαίωση. Μέχρι την εξασφάλιση των συνθηκών εκείνων που θα επιτρέπουν τη διαβίωσή μας, μέσα σε συνθήκες ελευθερίας, στη γη των πατέρων μας. Θα είναι, η απόφασή μας αυτή, το καλύτερο στεφάνι και το καλύτερο μνημόσυνο για τον αξέχαστο ηγέτη μας.

Αιωνία του η μνήμη!